

Trần Hưng Đạo (1231 - 1300)

Tác Giả: Saigon Echo sát m
Thứ Sáu, 03 Tháng 9 Năm 2010 08:07

Hưng Đạo Đại Vương Trần Quốc Tuấn (chữ Hán: 陳國峻, 1232?[1] - 1300) là danh tướng thời nhà Trần và cũng là danh tướng trong lịch sử Việt Nam, có công lớn trong hai lần kháng chiến chống Nguyên Mông.

Tướng Quốc công tể tướng Hưng đạo đại vương

Trần Quốc Tuấn - Nam Đệ nhất

Hưng Đạo Đại Vương Trần Quốc Tuấn (chữ Hán: 陳國峻, 1232?[1] - 1300) là danh tướng thời nhà Trần và cũng là danh tướng trong lịch sử Việt Nam, có công lớn trong hai lần kháng chiến chống Nguyên Mông. Ông là tác giả của bộ Binh thư yếu lược (hay Binh gia diệu lý yếu lược) và Văn Kiếp tông bí truyền thư (đã thất lạc). Ông còn được người dân Việt tôn sùng như bậc thánh, nên còn được gọi là Đức thánh Trần.

Thân thế

Ông tên thật là Trần Quốc Tuấn (陳國峻), là con trai của An Sinh vương Trần Liễu, cháu gọi vua Trần Thái Tông bằng chú, sinh ra tại Kiếp Bạc, xã Hưng Đạo, huyện Chí Linh, tỉnh Hải Dương, nguyên quán ở làng Tức Mặc, huyện Tức Mặc, tỉnh Nam Định. Năm sinh của ông là năm 1231.

Ông vốn có tài quân sự, lại là tôn thất nhà Trần, do đó trong các lần quân Nguyên - Mông tấn công Đại Việt, ông đều được vua Trần cử làm tướng chống quân. Trước biến cố kháng chiến chống Nguyên - Mông lần thứ 2 và thứ 3, ông được vua Trần Nhân Tông phong làm Tiết chế các đạo quân thủy bộ. Dựa vào tài lãnh đạo của ông, quân dân Đại Việt chiến thắng Chàng Dã Tượng, Hàm Tử, Văn Kiếp, Bạch Đằng, đưa quân Nguyên - Mông ra khỏi đất nước.

Sau khi kháng chiến chống Nguyên - Mông lần thứ 3 thành công. Đất nước thanh bình Hưng Đạo Vương Trần Quốc Tuấn lui về sống ở Văn Kiếp. Ông đã đưa vào đả phá vùng Văn Kiếp mà Kiếp Bạc là trung tâm đả phá phá và quân doanh làm phòng tuyến chiến lược giữ mặt Đông Bắc của Tức Mặc. Ông còn cho trồng các loại cây thuốc để chữa bệnh cho binh sĩ và nhân dân trong vùng. Mùa thu tháng 8, ngày 20 năm Canh tý, Hưng Long thứ 8, tức ngày 5-9-1300 trái tim người anh hùng đã ngừng đập. Theo lời dặn, thi hài ông được hỏa táng thu vào bình đất và chôn trong vườn An Lạc, giữa cánh rừng An Sinh miền Đông Bắc, không xây lăng mộ. Sau khi ông mất triều đình phong tặng là Thái sư Thụ quốc công Tiết chế Nhân Võ Hưng Đạo Vương. Nhân dân vô cùng tiếc thương người anh hùng dân tộc đã có công lao to lớn

Trần Hưng Đạo (1231 - 1300)

Tác Giả: Saigon Echo s&u t&m

Thứ Sáu, 03 Tháng 9 Năm 2010 08:07

trong cuộc kháng chiến chống xâm lược của Nguyễn Mông báo với toàn vẹn lãnh thổ và đức lập dân tộc nên lập đền thờ Ông trên núi Ngũ Phúc gọi là đền Kiếp Bạc. Dân ta kính trọng vinh danh Ông là Đức thánh Hưng Đạo Đại Vương lập đền thờ Đức Thánh Trần ở nhiều nơi.
[s&a] Các điển tích

Thị u thi

Đôi Vị t& ký Toàn th& có chép: "Lúc mẹ sinh ra, có một th& y t&ng xem cho và báo: '[Ng& i này] ngày sau có th& cứu n&ng giúp đỡ'." [2]

Khi lớn lên, ông có dung mạo khôi ngô, thông minh hơn người, đức thông hiểu rộng, có tài văn võ. An Sinh vương Trần Liễu trước đây vốn có hiềm khích với Chiêu Lăng (tức vua Trần Thái Tông - Trần Cảnh), mang lòng hãm hại, tìm khắp nơi tìm tài nghệ để d&y Trần Quốc Tuấn. Lúc sắp mất, An Sinh Vương cầm tay Trần Quốc Tuấn, trăng tr&i r&ng: "Con không vì cha &y đ&ng thiên h&, thì cha chết đ&ng i su&i vàng cũng không nhận một đ&ng c" [2]. Do An Sinh vương Trần Liễu &y người cha công chúa Lý Chiêu Hoàng là Thuần Thiên công chúa, còn Trần Cảnh cưới Lý Chiêu Hoàng khi bà mới 7 tuổi. Sau này Lý Chiêu Hoàng không có con nên năm 1237, Trần Thủ Độ bắt vua Trần Liễu lúc &y có thai ba tháng và làm vua Trần Cảnh (ch& thay cho em). Chính vì & đó mà Trần Liễu oán giận Trần Cảnh. Quốc Tuấn ghi đ&ng u đó trong lòng, nhưng không cho là phải [2].

Mĩ u thi Hưng Đạo Vương ở Sài Gòn

Năm 4-5 tuổi, Trần Hưng Đạo theo cha là Khâm Minh Thái vương (tức Trần Liễu) đi Ái Châu, nơi giam cầm trọng t& i [c&n đ&n ngu&n]. Trần Vương công chúa Th&y Bà th&ng anh cả vô t& i b& đ&y, bèn n&n n& anh k& [c&n đ&n ngu&n] là Thái Tông, xin nhận Trần Hưng Đạo làm con đem về Thăng Long nuôi d&y. Để tránh sự soi mói ghen &nh của triều đình, Trần Hưng Đạo đ&ng c tr&ng công chúa Th&y Bà g& i t& i chùa Phật Quang (làng Khúc Th&y, C& Khê, Thanh Oai, Hà N& i) như trẻ chùa d&y đ& cho t& i năm lên 10 [c&n đ&n ngu&n].

C&ng p ng& hay không

Đ&n khi vốn n&ng c lung lay, quy&n quân quy&n n&ng c đ&u do & mình, ông đem & i cha trần tr& i đ& dò ý hai gia nô thân tín là Dã T&ng và Y&t Ki&u. Hai người gia nô báo r&ng: "Làm k& &y tuy đ&ng c phú quý một th& i nhưng đ&ng i t&ng x&u ngàn năm. Nay Đ& i Vương há ch&ng đ&ng phú và quý hay sao? Chúng tôi th& xin ch&ng t&ng già làm gia nô, ch& không muốn làm quan mà không có trung h&u, ch& xin &y người làm th& t&ng d& là Duy&t làm th&y mà thôi". [2]

(L&y t& tích cũ: Sĩ Chiêu Vương ch&y lo&n ra n&ng c ngoài, có người làm th& t&ng d& tên là Duy&t đi theo. Sau Sĩ Chiêu Vương trở về n&ng c, ban th&ng cho Duy&t. Duy&t t& ch& i và nói: "Nhà vua một n&ng c, tôi không đ&ng c gi&t d&, nay vua về n&ng c, tôi & i đ&ng c làm nghề gi&t d&, t&ng c &ng th& là đ& còn th&ng gì n&a" [3].)

Quốc Tuấn cầm ph&c đ&n khóc, khen người hai người. Một hôm Quốc Tuấn về h& i con ông là Hưng Vũ vương Trần Quốc Hi&n: "Người &ng c có c& thiên h& đ& truy&n cho con cháu, con nghĩ

Trần Hưng Đạo (1231 - 1300)

Tác Giả: Saigon Echo s&#u t&#m
Thứ Sáu, 03 Tháng 9 Năm 2010 08:07

th nào?"[2]

Hưng Vũ v&# ng Trần Quốc Hưng n th a: "Đ u khác h cũng không nên, hưng chỉ là cùng m t h!"[2]

Trần Quốc Tuấn n ng m cho là ph i. L i m t hôm Trần Quốc Tuấn đem chuy n y h i ng i con th là Hưng Nh ng v&# ng Trần Quốc Tông. Trần Quốc Tông ti n lên th a: "T ng Thái Tông v n là m t ông lão làm ru ng, đã th a c d y v n nên có đ c thiên h ."[2]

Trần Quốc Tuấn rút g m m ng: "Tên lo n th n là t đ a con b t hi u mà ra" và đ nh gi t Quốc Tông, Hưng Vũ v&# ng hay tin, v i ch y t i khóc lóc xin ch u t i thay, Quốc Tuấn m i tha.

Sau đó, ông d n Hưng Vũ v&# ng: "Sau khi ta ch t, đ y n p quan tài đã r i m i cho Quốc Tông vào vi ng."[2]

Năm Thi u B o th 7, t D u, 1285, th gi c b c bách, hai vua ng m đi chi c thuy n nh đ n Tam Trĩ nguyên (sông Ba Ch , t nh Qu ng Ninh ngày nay), sai ng i đ a thuy n ng ra Ng c S n (mũi bi n thu c châu V n Ninh, g n Móng Cái, nay thu c t nh Qu ng Ninh) đ đánh l a gi c.

T ng Trần Hưng Đạo i b n B ch Đ ng, Sài Gòn

Lúc y, xa giá nhà vua phiêu gi t, mà Trần Quốc Tuấn v n có k tài, l i còn m i hi m cũ c a An Sinh v&# ng, nên có nhi u ng i nghi ng i. Trần Quốc Tuấn theo vua, tay c m chi c g y có b t s t nh n. M i ng i đ u g m m t nh n. Trần Quốc Tuấn li n rút đ u s t nh n v t đi ch ch ng g y không mà đi. Còn nhi u vi c n a, đ i lo i nh th [4].

S gia Ngô Sĩ Liên vi t: "B c đ i th n vào hoàn c nh b hi m nghi nguy hi m, t t ph i thành th c tin nhau, sáng su t khéo x , nh hào c u t c a qu Tuy (xem Kinh D ch) thì m i có th gi tròn danh đ , làm nên s nghi p. N u không th thì nh t đ nh s mang tai h a. Quách T Nghi nhà Đ ng, Trần Quốc Tuấn nhà Trần đã làm đ c nh v y."[4]

Quan h v i Trần Quang Khải

Tr c kia, Trần Thánh Tông thân đi đánh gi c, Trần Quang Khải theo h u, gh t t ng b không, v a lúc có s ph ng b c đ n. Trần Thái Tông g i Hưng Đạo V ng Trần Quốc Tuấn t i b o: "Th ng t ng đi theo h u v ng, tr m đ nh l y khanh làm T đ đ ti p s ph ng B c."[2]

Trần Quốc Tuấn th a: "Vi c ti p s gi , th n không dám t ch i, còn nh phong th n làm T đ thì th n không dám v ng chi u. Hưng chỉ Quan gia đi đánh gi c xa, Thái s theo h u mà b

Trần Hưng Đạo (1231 - 1300)

Tác Giả: Saigon Echo sát m
Thứ Sáu, 03 Tháng 9 Năm 2010 08:07

hái tá ý phong chác, thì tình nghĩa trên dái, e có chá cháa án, sá không làm vui lòng Quan gia và Tháng táng. Đái khi xa giá trá vá, sá xin váng mánh cũng cháa muán."[2]

Mát hôm, Trán Quác Tuán tá Ván Kiáp tái, Trán Quang Khái xuáng thuyán chái suát ngày mái trá vá. Trán Quang Khái ván sá tám gái, Trán Quác Tuán thì thích tám thám, táng đáa báo Trán Quang Khái: "Mình máy câu bán, xin tám giám", rái cái áo Trán Quang Khái ra, dùng nác thám tám cho ông và nói: "Hôm nay đác tám cho Tháng táng." Trán Quang Khái cũng nói: "Hôm nay đác Quác công tám ráa cho."[2]

Trác đây, hai ông tuy mát là Quác công tiát chá, mát là Tháng táng thái sá nháng do lo áng vá mái thù cáa Trán Liáu đá lái mà có mái hiám nghi xa cách. Sau khi đác Trán Quác Tuán tám cho, hai ông trá nên thân tình, tin táng nhau, tình nghĩa qua lái giáa hai ông ngày càng thêm mán mà[2]. Trong viác giúp đá nhà vua, hai ông đáu đáng hàng đáu.

Quyán phong tác

Vì có công lao lán trong cá 3 lán cháng nhà Nguyên nên vua gia phong ông là Tháng quác công, cho phép ông đác quyán phong tác cho ngái khác, tá minh tá xuáng, chá có tác há thì phong tác rái táu sau. Nháng Quác Tuán cháa bao giá phong tác cho mát ngái nào[2]. Khi quân Nguyên vào cáp, Quác Tuán lán cho nhà giàu bá thác ra cáp láng quân, mà cũng chá cho há làm lang táng giá chá không cho há tác lang thác, ông rát kính cán giá tiát làm tái[2].

Ông lái khéo tián cá ngái tài giái cho đát nác, nhá Dá Táng, Yát Kiáu là gia thán cáa ông, có đá công đáp Ô Mã Nhi, Toa Đá. Các ngái nái tiáng khác nhá Phám Ngũ Lão, Trán Thì Kián, Tráng Hán Siêu, Phám Lám, Trán Nhá Dá, Ngô Sĩ Tháng, Quyán Thá Trác ván là môn khách cáa ông, đáu nái tiáng thái đó vá ván cháng và chính sá, bái vì ông có tài máu lác, anh hùng, lái mát lòng giá gìn trung nghĩa váy. Xem nhá khi Trán Thánh Tông vá báo Trán Quác Tuán ráng: "Thá giác nhá váy, ta phái hàng thôi". Trán Quác Tuán trá lái: "Bá há chém đáu tái trác rái hãy hàng". Vì thá, đái Trán Hưng, láp nên công nghiáp hiám có. Tiáng vang đán pháng bác, chúng tháng giá ông là An Nam Háng Đá Váng mà không dám giá tháng tên. Sau khi mát rái, các châu huyán ná Láng Giang há có tai nán bán đách, nhiáu ngái cáu đáo ông. Còn có lái đán ráng, mái khi đát nác có giác vào cáp, đán lá đán ông, há tráp đáng kiám có tiáng kêu thì thá nào cũng tháng lán[2]. Trán Quác Tuán táng soạn các sách nhá Binh gia diáu lý yáu lác (quen giái là Binh thá yáu lác) và Ván Kiáp tông bí truyán thá đáy các tá táng, đá há báng bài Hách táng sĩ. Trán Quác Tuán táng soạn sách đá khách lá táng sĩ đái quyán, đán chuyán Ká Tán chát thay đá cáu thoát Hán Cao Tá, Do Vu giá láng cháu giáo đá cáu Sá Tá. Ông đáy đáo trung nhá váy. Nhân dân Viát Nam vô cùng kính tráng ông do công lao hai lán lãnh đáo đát nác cháng lái đác háa Thát Đát (Mông Cá). Đái váng cáa Mông Cá, các nác Hái giáo hiáu chián ná Trung Á, các công quác Moskva, Novogrod (nác Nga ngày nay) cũng không thá nào báo vá đác nán đác láp cáa mình. Lãnh thá cáa Đá quác Mông Cá, theo chiáu ngang, kéo dài tá Vián Đông (gám cá Triáu Tiên) đán tán Moskva, Muhi (Hungary), Tehran, Damascus; chiáu đác tá Bác Á xuáng tái cá biên giái ián Đá, Mián Đán. Trong cán lác chinh phác cáa há, chá có Thái Lan (Sukhothai) thoát khái háa diát vong nhá sách lác cáu hòa, Nhát Bán may mán nhá mát trán bão bián làm thiát hái bát tàu cáa Mông Cá, và Đái Viát nhá khá năng lãnh đáo cáa Háng Đá Đái Váng mà giá đác bá cái. Mông Cá không xâm chiám đác

Trần Hưng Đạo (1231 - 1300)

Tác Giả: Saigon Echo s u t m
Thứ Sáu, 03 Tháng 9 Năm 2010 08:07

Đ n Đ , h ch ti n đ c đ n biên gi i mi n b c n ngày nay và b ch n i. H cũng ch vào đ c mi n b c Mi n Đ n trong m t th i gian ng n r i ph i rút lui. Ngoài Đ i Vi t đánh b i đ c đ ch Mông C còn có Java (Indonesia), Ai C p, Đ n Đ .

Năm thu c h tài gi i và trung thành c a Tr n H ng Đ o
Y t Ki u | Dã T ng | Cao Mang | Đ i Hành | Nguy n Đ a Lô

L y dân làm g c

Tháng 6 năm 1300, H ng Đ o V ng m. Vua ng t i nhà th m, h i r ng: "N u có đ i u ch ng may, mà gi c ph ng B c i sang xâm l c thì k sách nh th nào?"[2]
H ng Đ o V ng tr i: "Ngày x a Tri u Vũ Đ (t c Tri u Đà) đ ng n c, vua nhà Hán cho quân đánh, nhân dân làm k thanh dã, đ i quân ra Khâm Châu, Liêm Châu đánh vào Tr ng Sa, H Nam, còn đ n binh thì đánh úp phía sau. Đó là m t th i. Đ i nhà Đinh, nhà Ti n Lê dùng ng i tài gi i, đ t ph ng nam m i m nh mà ph ng b c thì m t m i suy y u, trên đ i m t d , lòng dân không lìa, xây thành Bình L mà phá đ c quân T ng. Đó i là m t th i. Vua nhà Lý m n n, nhà T ng xâm ph m đ a gi i, dùng Lý Th ng Ki t đánh Khâm, Liêm, đ n t n Mai Lĩnh là vì có th . V a r i Toa Đô, Ô Mã Nhi b n m t bao vây. Vì vua tôi đ ng tâm, anh em hòa m c, c n c góp s c, gi c ph i b b t. Đó là tr i xui nên v y. Đ i khái, nó c y tr ng tr n, ta đ a vào đ n binh. Dùng đ n binh ch tr ng tr n là s th ng c a binh pháp. N u ch th y quân nó kéo đ n nh l a, nh gió thì th đ ch ng . N u nó ti n ch m nh các t m ăn, không c u th ng chóng, thì ph i ch n dùng t ng gi i, xem xét quy n bi n, nh đánh c v y, tùy th i t o th , có đ c đ i quân m t lòng nh cha con thì m i dùng đ c. V i, khoan th s c dân đ làm k sâu r b n g c, đó là th ng sách gi n c v y."[2]

Khi s p m t, ông đ n con r ng: "Ta ch t thì ph i h a táng, l y v t tròn đ ng x ng, bí m t chôn trong v n An L c, r i san đ t và tr ng cây nh cũ, đ ng i đ i không bi t ch nào, i ph i làm sao cho mau ph c".[2]

Tr n Qu c Tu n gi L ng Giang, quân Nguyên hai n vào c p, ông liên ti p đánh b i chúng, s sau này có th x y ra tai h a đ ào m ch ng. Ông lo nghĩ t i vi c sau khi m t i là vì v y.

Mùa thu, tháng 8, ngày 20, H ng Đ o V ng Tr n Qu c Tu n m t ph đ V n Ki p Đ o Đ i V ng.

Vua Tr n Thánh Tông có so n bài văn bia i sinh t c a Tr n Qu c Tu n, ví ông v i Th ng ph (Lã V ng ngày x a bên Trung Qu c).

Nhân dân sùng kính phong thánh

Trần Hưng Đạo (1231 - 1300)

Tác Giả: Saigon Echo s u t m
Thứ Sáu, 03 Tháng 9 Năm 2010 08:07

Chân dung Trần Quốc Tuấn trên tờ tiền 500 đồng của chính quyền Việt Nam Cộng hòa

Sau khi mất, Trần Hưng Đạo được thờ phụng ở nhiều nơi, trong đó nổi bật nhất ở đền Kiếp Bạc thuộc huyện Chí Linh, tỉnh Hải Dương ngày nay, nơi ngày xưa là phủ của ông. Ông được người dân nhiều nơi sùng kính phong Thánh tức là Đức thánh Trần, đây là diều hui m hoi trong lịch sử ch dành riêng cho vị danh tướng nhà Trần. Ngày lễ chính thức được tổ chức vào ngày ông mất (20 tháng 8 âm lịch hàng năm). Nhân dân không gọi trực tiếp tên của ông mà gọi là Hưng Đạo Vương, Hưng Đạo Đại Vương, Đức thánh Trần, hoặc gọi là Cha (Tháng Tám gọi Cha, tháng Ba gọi Mẹ).

Cách gọi danh hiệu của ông cũng khác các vị vua. Các vị vua được gọi theo Tước và Tên, như Chiêu Minh Vương Trần Quang Khải, Chiêu Văn Vương Trần Nhật Duật, còn riêng ông được gọi bằng H và Tước là Trần Hưng Đạo. Đây là cách gọi và ch dành riêng cho các vị vua là H và Mi u hi u (như Trần Thánh Tông, Trần Nhân Tông), qua đó có thể thấy dân gian coi ông ngang vị các vua Trần.

Các đền thờ Hưng Đạo Đại Vương có thể thấy khắp nước Việt Nam.

Tác phẩm

- Hịch tướng sĩ
- Bình gia di u lý y u (hay Bình thủy y u)
- Văn Kiếp tông bí truyền thư

Gia đình

Cha mẹ

- An Sinh Vương Trần Liễu
- Mẹ: Thiếp Trần Quốc mẫu húy Nguyễn?

Anh em

- Tuấn Trung Thủ tướng Sĩ Trần Tung (anh trai)
- Vũ Thành Vương Trần Doãn (anh trai)
- Trần Quốc Khang (em trai). Năm 1237, khi công chúa Thuận Thiên - vị Trần Liễu - có mang Quốc Khang 3 tháng thì bị Trần Thủ Độ ép lấy Trần Thái Tông.
- Trần Thủ Thiệu (em gái). Làm hoàng hậu của Trần Thánh Tông, mẹ đẻ của Trần Nhân Tông, được phong là Nguyên Thánh Thiên Cảm Hoàng thái hậu.

Vợ

- Công chúa Thuận Thiên Thành thiếp Nguyễn Thị quốc mẫu (?-1288), lấy tháng 2 năm 1251[5].

Con

Trần Hưng Đạo có 4 người con trai và 1 người con gái. Ngoài ra còn 1 người con gái nuôi.

- Hưng Vũ Vương Trần Quốc Nghiễn[4](Hiển, Nghiễn[6]): võ tướng.
- Minh Hiến Vương Trần Quốc Uất[4]: võ tướng.
- Hưng Nhượng Vương Trần Quốc Tuấn[4]: võ tướng, cha đẻ của Trần Anh Tông, ông nội của Trần Dĩnh Hu Vương Trần Quốc Tri u (trưng thủ của Trần Minh Tông).

Trần Hưng Đạo (1231 - 1300)

Tác Giả: Saigon Echo sáu tám

Thứ Sáu, 03 Tháng 9 Năm 2010 08:07

- Hưng Trí võ nghệ Trần Quốc Hưng[4] (Nghị[6]): võ tướng, nhà khai khẩn đất đai.
- Khâm Tể hoàng hậu: vua Trần Nhân Tông
- Anh Nguyên quân chúa: con nuôi của Trần Hưng Đạo, vợ của Phạm Ngũ Lão.

Câu nói nổi tiếng

“Bà hỡi chém đầu tôi trẫm cỡi ngựa hàng[7]”

—Trần Hưng Đạo

“Vua tôi đừng lòng, anh em đoàn kết, cùng nhau góp sức, nên bền giữ chắc chắn”

—Trần Hưng Đạo

“Ta thối nát vì bà quên ăn, ngựa đêm vỗ gùi, ruột đau như cắt, ngựa mệt đổ mồ hôi; chớ gì nếm chửa thịt, lột da, ăn gan, uống máu quân thù; dẫu cho trăm thân ta phơi ngoài nắng, nghìn thân ta bọc trong da ngựa, cũng nguyện xin làm.”

—Hịch tướng sĩ